

Paper Code

BV-202

अनुक्रमांक: .....
निरीक्षकस्य हस्ताक्षरम् .....

पतञ्जलिविश्वविद्यालयः

परीक्षा - मईमासः - 2018

बी. ए. व्याकरणम् (सत्रम् : द्वितीयम्)

संस्कृतम्

द्वितीयपत्रम्-संस्कृतव्याकरणम् (ख)

समयः - होरात्रयम्

अधिकतमाङ्कः - 75

अवधेयम् : इदं प्रश्नपत्रं पञ्चसप्ततः (७५) अङ्कानां विद्यते। अत्र खण्डद्वयं वर्तते। प्रत्येकं खण्डे प्रदत्तानां निर्देशानामनुसरणपुरस्सरमेव प्रश्नानां समाधानं कर्तव्यम्। अङ्कविभाजनं प्रत्येकं खण्डस्य प्रश्नस्य च पुरतः द्रष्टुं शक्यते।

खण्ड - “अ” काशिका (काशिका द्वितीयोऽध्यायः)

- प्रश्नः1- निम्नलिखितानां मध्ये द्वे सूत्रे काशिकानुसारणं व्याख्येये। (5X2=10)
मन्यकर्मण्यनादटे विभाषाऽप्रणिषु, द्वन्द्वश्च प्राणितूर्यसेनाङ्गानाम्, कालाध्वनोरत्यन्तसंयोगे ।
- प्रश्नः2- अधोलिखितानां पञ्चानां पदकृत्य विधीयताम्। (2X5=10)
गौ गमिरबोधने, सहयुक्तेऽप्रधाने, यतश्च निर्धारणम्, हनो वधलिङि,
हेतौ, येनाङ्गविकारः, उभयप्राप्तौ कर्मणि।
- प्रश्नः3- एतेषां वार्तिकानां मध्ये पञ्चानां व्याख्या कार्या। (2X5=10)
सर्वनाम्नो वृत्तिमात्रे पुंवद्भावो वक्तव्यः, नपुंसके भाव उपसंख्यानम्, प्रतिपदविधाना च षष्ठी न
समस्यते, कृद्योगा च षष्ठी समस्यते, तृतीयाविधाने प्रकृत्यादिभ्य उपसंख्यानम्, चतुर्थी विधाने
तादर्थ्ये उपसंख्यानम्, द्विषः शतुर्वा वचनम्।
- प्रश्नः4- आसां मध्ये कारिके द्वे परिपूर्यं व्याख्या कार्या। (5X2=10)
(क) एति जीवन्तदानन्दो नरो वर्षशतादर्पि।
(ख) वाताय कपिलाविद्युदातपायातिलोहिनी।
(ग) जग्धौ सिद्धेऽन्तरङ्गत्वातिकितीति ल्युबुच्यते।
- प्रश्नः5- एते द्वे सिद्धी साधनीये। (2.5X2=05)
(क) अवधीत् (ख) अगुः (ग) ऊयतुः।

खण्ड - “ब” (लिङ्गानुशासनम्)

- प्रश्नः1- द्वयोः सूत्रयोरग्रे पञ्च सूत्राणि लेखनीयानि - (2.5X2=05)
(क) नाभिर क्षत्रिये, (ख) वसु चार्थवाचि, (ग) कंसं चाऽप्राणिनि (घ) ब्रह्मन् पुंसि च।
- प्रश्नः2- पञ्चानां ससूत्र लिङ्गं विधीयताम् - (1X5=05)
पनसम्, उद्यानम्, अर्चिः, क्रतुः, धेनुः, किसलयम्, नाडी।

खण्ड - "स"

(अष्टाध्यायी)

प्रश्न:1- चतुर्णामग्रे दृश दृश सूत्राणि देयानि -

वाऽस्ररूपोऽस्त्रियाम्,
रुनाऽभ्यस्तयोरतः,

करणाधिकरणयोश्च,
रुदश्च पञ्चभ्यः,

एफो गोत्रे,
चोः कुः,

प्रथमयोः पूर्वसवर्णः,
शीडो रुट्।

(2.5X4=10)

प्रश्न:1- चतुर्णां धातूनामग्रे दृश-दृश धातवः लेखनीयाः -

आस-उपवेष्टाने,
दुद्- उपतापे,

रुजो-भङ्गे,

द्युत-दीप्तौ,

भज-सेवायाम्।

जिष्विदा-गात्रप्रक्षरणे,

पृ-पालनपूरणयोः,

(2.5X4=10)

-----X-----